

Inhoudsopgave

Gemeenteraad	2
1. <i>Opening, mededelingen en vaststellen agenda</i>	2
2. <i>Besluit over raadsvoorstel rechtmatigheid gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022</i>	3
3. <i>Besluit over toelating van de op 21 maart 2022 benoemde leden van de gemeenteraad 2022-2026</i>	3
4. <i>Sluiting</i>	4
1. <i>Opening van de afscheidsbijeenkomst van de raad 2018-2022</i>	4
- Bijdrage van stadsdichten Myron Hamming.....	4
- Bijdrage van raadsvoorzitter Koen Schuiling	5
- Bijdrage van René Bolle, vertrekkend raadslid	22
- Bijdrage van nestor Amrut Sijbolts	25
2. <i>Afronding</i>	26

Voorzitter: K. Schuiling (burgemeester)

Namens de raad: M. Wijnja (GroenLinks), F. Folkerts (GroenLinks), M. van der Glas (GroenLinks), J. van Hoorn (GroenLinks), J. Jones (GroenLinks), B. Leemhuis (GroenLinks), C. Nieuwenhout (GroenLinks), N. Nieuwenhuijsen (GroenLinks), H. Sietsma (GroenLinks), J. Visser (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), K. Boogaard (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D. van der Meide (PvdA), R. van Niejenhuis (PvdA), E. van der Weele (PvdA), T. Rustebiel (D66), S. Claassen (D66), K. van Doesen (D66), J. Lo-A-Njoe (D66), I. Venhuizen (D66), J. Dijk (SP), D. Brandenburg (SP), B. de Greef (SP), J. Huisman (SP), W. Koks (SP), I. Jacobs (VVD), E. Akkerman (VVD), J. Boter (VVD), G. de Vries (VVD), G. Brandsema (ChristenUnie), T. Moorlag (ChristenUnie), P. Rebergen (ChristenUnie), K. de Wrede (PvdD), W. Pechler (PvdD), T. van Zoelen (PvdD), R. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), A. Sijbolts (Stadspartij), Y. Menger (Stadspartij), H. Moerkerk (Stadspartij), R. Staijen (Stadspartij), S. Bosch (Student&Stad)

Later aanwezig: P. Brouwer (GroenLinks), T. van Kesteren (PVV)

Namens het college: I. Diks (wethouder), R. van der Schaaf (wethouder), B. Benjamins (wethouder), I. Jongman (wethouder), P. Broeksma (wethouder), C. Bloemhoff (wethouder), G. Chakor (wethouder)

Namens de griffie: J. Spier

Gemeenteraad

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

00:26:31

Voorzitter: Dames en heren, ik heet iedereen van harte welkom, inclusief het aller-aller-aller-aller-allerjongste raadslid ooit in deze raadszaal. Heel mooi. Ik deel u verder mede dat Petra Brouwer afwezig is bij dit stukje van de raadsvergadering, maar straks digitaal zal aansluiten bij het vervolgdeel. Ton van Kesteren zou aansluiten, maar op één of andere miraculeuze wijze is in de file beland op de ring. Geheel in de woorden van de verantwoordelijk portefeuillehouder: "Hij is nog nooit zo dichtbij geweest". Welkom dus aan de raadsleden en aan alle gasten. De gasten zitten op veilige afstand, maar toch een welgemeend hartelijk welkom, fijn dat jullie er allemaal zijn. Wij gaan een paar dingen doen. Ik heb een waslijst, dus dat gaat hartstikke fout, maar dat geeft niets, want de griffier zit naast mij en die zal ongetwijfeld op enig moment corrigeren.

00:27:56

Voorzitter: Wij hebben een vergadering formeel te houden van onze gemeenteraad in verband met een aantal besluiten die we hebben te nemen over de rechtmatigheid van de afgelopen verkiezingen. Ik kan mij voorstellen dat er opvattingen zijn over de rechtmatigheid, maar het is slechts een marginale toetsing die u heeft uit te voeren. Het gaat niet over de inhoud, het gaat over het proces én er moet een besluit worden genomen over de toelating van een aantal leden van de nieuwe raad. Ik kan me ook voorstellen dat daar opvattingen over zijn, maar ook dat is niet zo vreselijk relevant. Het gaat alleen maar over de vraag of het netjes verlopen is. Dat doen we morgen. Dan komt de installatie van de nieuwe leden. Als we die formele stappen gezet hebben, dan sluit ik deze vergadering weer en ga ik over tot het andere deel van de bijeenkomst. Dan gaan we afscheid nemen van een aantal leden van onze raad. Zij zullen worden toegesproken. Petra Brouwer zal dan digitaal aanhaken en ik zal wachten met het vertrekkende raadslid, Ton van Kesteren, tot hij

eindelijk door de file is die door iemand van de hier aanwezigen veroorzaakt is. Die heeft echter toch een hekel aan auto's, dus dat komt eigenlijk wel uit, maar ik kijk verder niemand in het bijzonder aan.

2. Besluit over raadsvoorstel rechtmatigheid gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022

Voorzitter: Goed, wij gaan naar punt twee. Dat is het besluit over het raadsvoorstel rechtmatigheid van de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart jongstleden. Er is een proces-verbaal gemaakt door het centraal stembureau en daarin is gekeken of de verkiezing op rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden en de voorzitter heeft daar ook over geconcludeerd. De vraag is of u daarmee u kunt instemmen? Met andere woorden, kunt u de conclusies uit het proces-verbaal overnemen en besluiten tot het regelmatig verloop van de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van Groningen op 16 maart jongstleden? Kan ik dat bij hamerslag concluderen?

00:30:30

Voorzitter: U zou het ook eens anders hebben moeten durven doen. Dan hebben we dat besloten.

3. Besluit over toelating van de op 21 maart 2022 benoemde leden van de gemeenteraad 2022-2026

00:30:36

Voorzitter: Dan zijn we bij het besluit over de toelating van de benoemde leden van de gemeenteraad. Ik geef het woord straks aan de voorzitter. Er zijn maar liefst drie commissies bij betrokken geweest. Ik begin bij de commissie onder leiding van Tessa Moorlag.

00:30:59

Mevrouw Moorlag: Ja, dank u wel, Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Groningen heeft de bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen. Die zijn ingezonden door de onderstaande personen. Allen wonen in de gemeente Groningen. Op 21 maart 2022 zijn zij allen benoemd tot lid van de gemeenteraad van Groningen. De commissie rapporteert de raad dat zij alle benodigde bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat alle benoemden aan de in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert tot toelating van Mirjam Wijnja, Jeffrey van Hoorn, Ceciel Nieuwenhout, Benni Leemhuis, Elte Hillekens, Hans Sietsma, Femke Folkerts, Justine Jones, Sophie Middelhuis, Carine Bloemhoff, Julian Bushoff, Rik van Niejenhuis, Rozemarijn Gierkink, Joren van Veen en Els van der Weele als lid van de gemeenteraad.

00:31:59

Voorzitter: Dank u zeer. Er was nog een commissie actief onder leiding van Wim Koks. Meneer Koks.

00:32:08

De heer Koks: Dank u wel, Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Groningen heeft de bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen. Die zijn ingezonden door de onderstaande personen. Allen wonen ze in de gemeente Groningen en op 21 maart 2002 zijn zij allen benoemd tot lid van de gemeenteraad van Groningen. De commissie rapporteert de raad dat zij alle benodigde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft

bevonden. Gebleken is dat alle benoemden aan de in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert tot toelating van: Wesley Pechler, Terence van Zoelen, Janette Bosma, Jalt de Haan, Etkin Armut, Amrut Sijbolts, Yanet Menger, Mariska Sloot, Hans Moerkerk, Steven Bosch, Mirte Goodijk, Karoline de Groot, Dennis Ram, Leendert van der Laan en Evelien Bernabela als lid van de gemeenteraad van Groningen. De Commissie onderzoek geloofsbrieven bestond uit ondergetekende, Els van der Weele en Martijn van der Glas. Dat was het.

00:33:28

Voorzitter: Dank u zeer. De derde commissie stond onder voorzitterschap van Diederik van der Meide. De heer van der Meide.

00:33:34

De heer Van der Meide: Dank u wel, Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Groningen heeft de bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen. Die zijn ingezonden door de onderstaande personen, allen wonen in de gemeente Groningen. Op 21 maart 2022 zijn zij allen benoemd tot lid van de gemeenteraad van Groningen. De commissie rapporteert de raad dat zij alle benodigde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is dat alle benoemden aan de in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert tot toelating van: Tom Rustebiel, Jim Lo-A-Njoe, Andrea Poelstra-Bos, Miriam Gietema, Maria Martinez Doubiani, Jimmy Dijk, Daan Brandenburg, Hans de Waard, Floor Mertens, Ietje Jacobs-Setz, Rik Heiner, Elisabeth Akkerman, Inge Jongman-Mollema, Sten Wennink en Kirsten de Wrede als lid van de gemeenteraad. De commissie bestond uit Petra Brouwer, Jasper Boter en ondergetekende. Dank u wel.

00:34:41

Voorzitter: Dank u zeer. Kan de raad instemmen met deze voordrachten? Dat is het geval. Dan feliciteren we de nieuwe raadsleden nu alvast en morgen is dan de installatie.

4. Sluiting

Voorzitter: Met die formaliteiten kunnen we overgaan tot de sluiting van dit deel van de raadsvergadering en dat doe ik dan bij dezen.

1. Opening van de afscheidsbijeenkomst van de raad 2018-2022

00:35:12

Voorzitter: Dan ga ik over tot de afscheidsbijeenkomst. Ik heb natuurlijk geprobeerd dat zo lang mogelijk uit te stellen, 22 raadsleden waar we afscheid van moeten nemen, maar het is niet anders. U heeft het zojuist zelf over u afgeroepen. Dat betekent dat we een paar zaken gaan doen. Wij gaan genieten van een gedicht van onze stadsdichter. Dan zal ik een aantal woorden spreken. Ook de heer Bolle zal een aantal woorden spreken. Ik weet niet of hij dat al weet, maar hij is nu aan het overleggen met de heer Ubbens wat hij moet zeggen. Ook onze nestor zal een aantal woorden spreken en dan komen wij tot een afronding van deze bijeenkomst.

- Bijdrage van stadsdichten Myron Hamming

Voorzitter: Eerst natuurlijk het culturele gedeelte. Myron. Ja, altijd. Als ik aan cultuur denk, dan denk ik altijd aan jou.

00:36:31

Stadsdichter de heer Hamming: Hé jongens, daar zijn we weer. Voordat ik het gedicht ga voordragen, leuk dat het een keer niet een superzwaar beladen thema is. Dat is ook wel een keer lekker schrijven. Ik sprak net die meneer die nu een filmpje van mij maakt, de heer Claassen, dat het natuurlijk voor iedereen de afgelopen weken of misschien maanden wel ongeveer heeft gevoeld, alsof je met tweehonderd kilometer per uur door een bocht heen aan het jagen bent. Zo voelde het toch, Sander? Dat dekte de lading ongeveer wel. Ook heb ik behoorlijk wat imput gekregen voor het afscheidsgedicht, dus ik hoop dat jullie het mooi vinden en ik hoop dat er een paar dingen in naar voren gaan komen, waarvan je die allemaal denken: hé, dat herken ik!

00:37:21

Stadsdichter de heer Hamming: Daar begon het, de eerste overwinning, gevonden in een samenkomst. Met lef getoond, in gegunde stilte de vragen, de wensen gehoord. Die van hen, van ons, die van elkaar. Ook die dagen stonden we op. Ook in die tijden vonden we hoop wat ons niet leerde hoe te drijven, maar te zwemmen. De Oosterpoort, Stadskerk, provinciehuis. Soms verdwalen we alleen om samen nieuwe wegen naar huis te vinden. Om onze bestemmingen eens vanuit een andere hoek te doen dromen in een wereld die even uiteenviel, zichzelf wankel droeg. Waarin onze blik niet verstarde, waarin de inhoud hard mocht blijven, waarin de omgang zacht bleef. Het was niet dat we niet verlangden naar een frisse goudgele of een stevige rode in kroegen op hoeken in diezelfde wereld om altijd weer heel dicht samen, twijfel en gokken van hoelang nog, voor even te laten bezinken. Voor heel even te laten zinken in een wereld, waarin we alles konden voelen en iets bouwden door handen samen te laten wroeten en wrikken in prestaties om te koesteren, om bij stil te staan. Als een groep mensen die nog durft te dromen, die in woeste wateren niet slechts boven wilden blijven, maar samen naar nieuwe vertes zou varen.

00:38:57

Zaal: [applaus]

- **Bijdrage van raadsvoorzitter Koen Schuiling**

00:39:10

Voorzitter: Zoals u heeft gezien, staat het gedicht in een mooie lijst op het bureau. Wij mogen Ton van Kesteren van harte welkom heten. Fijn dat je er bent. Dat brengt ons naar het volgende onderdeel. Ik zal een aantal woorden spreken.

00:39:53

Voorzitter: Voordat we afscheid nemen van maar liefst 22 raadsleden blikken we met u terug op de afgelopen periode. Hoewel die korter was dan de doorgaans vier jaar – nu was het drieënhalf – is er ontzettend veel gebeurd en is het voor alles en iedereen en Groningen een historische periode geworden. We begonnen met zijn vijfenveertigen in de nieuwe gemeenteraad van de nieuwe gemeente Groningen en in de loop van de tijd mocht ik uw voorzitter worden en elke dag vind ik dat nog ongelooflijk eervol. Die nieuwe gemeente betekent dat sommige mensen kritisch blijven op de herindeling. Het klopt dat nog vaak het beeld is dat de stad er landelijk gebied bij heeft gekregen, terwijl de dorpen er net zo goed een stad bij hebben gekregen. De raad is steeds scherp geweest voor het oog dat we als gemeentelijke overheid moeten houden voor het plaatselijke maatwerk. Het voeren van het gesprek met de inwoners over plannen voor hun straat, buurt, wijk, dorp was en is nog in

ontwikkeling. De participatietrajecten waren de afgelopen periode niet voor niets vaak onderwerp van debat en over participatie zijn we nog lang niet uitgesproken. Er is de wil om elkaar serieus te nemen en plannen om aan te passen. We zijn het immers zelf. We zijn er echter nog niet. Dat bleek ook in het duidingsdebat vorige week. We blijven leren en we gaan samen met de nieuwe raad verder met invulling gegeven aan het gebiedsgericht werken als sleutel om tot maatwerk te komen voor de Groningse wijken en dorpen en om elkaar ruimte te geven, te praten en te beslissen over de eigen leefomgeving. Laten we dat doen vanuit vertrouwen. Wat het gesprek met de inwoners vooral heeft gehinderd – en nu komen we op het onderwerp dat altijd verbonden blijft aan deze periode – is natuurlijk de coronacrisis. Uitgerekend op een cruciale avond, een door de raad georganiseerde en bedachte bijeenkomst om te praten met de inwoners over de aardbevingen, kwamen we in een lockdown. We zien dat gezondheid niet vanzelfsprekend meer is. Normaal menselijk gedrag bleek opeens risico's met zich mee te brengen; we konden ziek worden. Sommigen van ons werden ook ziek. Familie, vrienden werden ziek en dierbaren zijn overleden. Kinderen, studenten, kregen online les. De impact die deze periode op ons allemaal heeft, kunnen we nu nog niet overzien, maar dat het impact heeft, dat weten we, en die zal zeker ingrijpend zijn. COVID zorgde voor een ongekende hoeveelheid maatregelen. Anderhalve meter gaan leven, thuiswerken, winkels gingen dicht, mondkapjes moesten op en er kwam zelfs een avondklok. Onze samenleving heeft onder hoogspanning gestaan; veel demonstraties en maatschappelijke discussies. Op lokaal niveau bepaalde de veiligheidsregio opeens van alles en soms leek het alsof het democratisch proces was stilgevallen. Toen ik eind september 2019 als burgemeester geïnstalleerd werd en we nog nooit van corona hadden gehoord, ging ik in op de individuele vrijheid in relatie tot de overheid. Dat wij als inwoners best bereid zijn een deel van onze vrijheid in te leveren, maar dat we er dan wel op moeten kunnen vertrouwen dat de overheid er goed mee omgaat en haar werk goed doet, anders is het zinloos. Ik wist toen natuurlijk nog niet, dat we enkele maanden later als overheid van de mensen vroegen nog veel meer vrijheid in te leveren en dat vroeg veel van het soms broze vertrouwen. Er is veel van mensen gevraagd, van jongeren, van ouderen, van iedereen en ook van u als raadsleden. We hebben veel met elkaar meegemaakt en moeten bijsturen om zo zorgvuldig mogelijk de besluitvorming voortgang te laten vinden. Door de verbouwing van het stadhuis zouden we in het provinciehuis de raadsvergaderingen gaan doen, maar daar bent u als voltallige raad nog nooit één keer normaal bijeengekomen. Pas op 20 april doen we dat bij de eerste reguliere raadsvergadering. De afgelopen twee jaar hebben we op verschillende manieren, op diverse locaties, in verschillende samenstellingen vergaderd, zo goed en zo slecht als het ging en soms, zat u allemaal thuis. Dat het ging is dankzij u. Als het nodig was – en dat was met grote regelmaat – werd er gezamenlijk een oplossing gezocht én gevonden en konden we door. Jullie hebben steeds het geduld kunnen opbrengen, ook als de techniek – soms even of soms wat langer – ons in de steek liet. Dat bood wel de gelegenheid elkaars interieur eens goed te bekijken of de pasgeborenen. Zoals gezegd, de impact was groot en is groot, maar de coronacrisis heeft de onderlinge verhoudingen in Groningen niet aangetast. Dat is bewonderenswaardig en ik ben er heel dankbaar voor. We hebben het met elkaar voor elkaar gekregen. Je hoort het vaker en dat is niet voor niets: hier in Groningen zijn we hard op de inhoud, maar zacht op de relatie. Dat was ook Myron al opgevallen, als u goed heeft geluisterd. In die goede traditie heeft u uw werk gedaan, zeker ook in de afgelopen moeilijke periode, en dat is iets om te koesteren.

Constance spanning in Groningen, in de vorige raadsperiode en ook in de komende periode, geeft de aardbevingsproblematiek. Een groot gedeelte van de nieuwe gemeente Groningen is aardbevingsgebied, waarvan veel inwoners het vertrouwen in de overheid nog steeds heel erg op de proef zien stellen. Uw raad heeft in de afgelopen periode grote betrokkenheid getoond bij de inwoners van het gebied. Als gemeente hebben we een rol in de versterkingsoperatie. Daar steken we heel veel energie in. We steunen en helpen onze inwoners en staan naast hen. Het gaat langzaam en ja, er gaan dingen mis. De afhandeling van de 10.000 euro regeling was een drama, waar we ons voor schamen. Zo een misser helpt niet in het vertrouwen in de overheid en ook niet in elkaar. Elke dag moeten we dus blijven leren om het vertrouwen te verdienen dat nodig is van onze samenleving. Echter, er gaan ook dingen goed, ook in dit dossier; huizen zijn en worden versterkt. Ook op andere terreinen is veel gebeurd de afgelopen periode. Het Forum Groningen is geopend, de plek waar we op 16 maart de uitslagenavond van de gemeenteraadsverkiezingen hebben kunnen meemaken. Het stadhuis ging dicht om later dit jaar weer open te gaan met een prachtige ontvangstzaal, die u naar de verzetsvrouw Anda Kerkhoven hebt genoemd en waar we straks de inwoners van Groningen weer kunnen ontmoeten. Er zijn huizen gebouwd en plannen gemaakt voor nog meer huizen. Denk aan de Suikerzijde. Er is geïnvesteerd in de wijkvernieuwing, scholen, stationsgebied, vergroening, verduurzaming en armoedebestrijding en dat hebben we samen gedaan. In Groningen is er weer mooier en beter op geworden. We zijn de gezondste stad van Nederland. We hebben prijzen gewonnen voor onze architectuur. De crises blijven op ons afkomen en we zijn nog niet af van het virus, maar we kunnen en moeten wel door met de plannen. We moeten zorgen dat we de stad klaarmaken voor de toekomst. Met de klimaatontwikkelingen blijven we vol aan de slag. Groningen heeft daar niet de minste rol, met de aanlanding van lng, waterstof en wind op zee en in de regionale samenwerking met onze partners in Noord-Duitsland en Scandinavië. Dan de nieuwste crisis, de oorlog en de vluchtelingenstroom die dat veroorzaakt. Leven in vrijheid, recht en vrede is nooit vanzelfsprekend. Dat beseffen we nu des te meer met dit oorlogsgeweld op minder dan een dag rijden van hier. Oekraïners riskeren hun leven voor hun land en dierbaren. Moed zien we ook in Rusland, waar inwoners protesteren tegen de oorlog van een tiranniek regime dat veel individuele vrijheden afpakt zonder daar een grotere gezamenlijke vrijheid voor terug te geven. De vluchtelingen die in Groningen aankomen, steunen we en helpen we. We staan als Groningen naast hen. Onmiddellijk na het begin van de oorlog liet u als raad ook al massaal weten dat Groningen gastvrij voor vluchtelingen moet zijn en dat zijn we. We hebben een traditie en we houden die hoog. Ik wil u bedanken voor uw werk als raadsleden. U was er voor de Groningers. U hebt uw raadswerk verricht in lijn met de Groningse geest; open, menselijk en standvastig. De afgelopen jaren zijn voorbijgevlogen. We hebben het met elkaar gedaan en dat blijven we doen. Samen; met en als inwoners, bestuurders en volksvertegenwoordigers, zonder al te veel praatjes, op zijn Gronings. Dank u wel.

00:51:45

Zaal: [applaus]

00:51:55

Voorzitter: Dan komen we op het afscheid. We gaan afscheid nemen met twee cadeaus. In ieder geval, zoals gezegd, alle raadsleden kregen het prachtige gedicht van Myron, ingelijst

en al. De mensen die we niet meer terugzien in de nieuwe raad, krijgen uiteraard het bekende paardje van Harro Nikkels gemaakt bij Atelier MTW, Museumtechnische Werken. Dat is het traditionele presentje voor de vertrekkende raadsleden. Nu zeg ik wel uiteraard, maar even was dat niet meer zo vanzelfsprekend, want het atelier zou stoppen, tot groot verdriet van velen en ook van vele fracties in onze raad. U had er vorig jaar nog een werkbezoek gebracht en er waren nog maar 17 paardjes op voorraad. U heeft het echter zo georganiseerd dat er 22 vertrekkende raadsleden zijn. Kortom, door uw inzet gaat atelier Museumtechnische Werken een doorstart maken met Philadelphia en het allermooiste nieuws is natuurlijk dat er een paar mooie paardjes zullen worden bijgemaakt en dat u die te zijner tijd thuishakrijgen. Ik ga er dus symbolisch straks één uitreiken en de rest komt eraan voor de vertrekkenden. Dat brengt mij tot een aantal leden die ik -

00:53:51

Voorzitter: Gelukkig faalt de techniek, maar doet het helaas ook weer. Ik heb er nu wel werkelijk alles aan gedaan om het uit te stellen, maar het gaat nu niet heel veel langer meer. Dan moet ik eerst even naar de fractie van D66 en die zit daar helemaal. Ja, precies.

00:54:12

Voorzitter: Sander, ongeveer een jaar geleden kwam je in de raad vol energie en enthousiasme ben je erin gestapt. Je was trouwens in 2019 al woordvoerder. Met jouw komst in de raad kregen we er weer een raadslid bij uit het mooie dorp Haren. Het duurde even voordat we je maidenspeech mochten horen. Het was afgelopen januari. Je hebt daar even de tijd voor gehad, maar die was dan ook gelijk prachtig. Je presenteerde je daar als trotse toukkomstgerichte Grunniger die ook wel iets wist van de Groningse geschiedenis. Je haalde er het aardappelmeel en strokarton bij en dat alles in een pleidooi voor verandering van de Groningse ecologische systemen. Je gebruikte de metafoer van de Groningse graanschuur, door stad en Ommeland te verbinden kan er een Gronings antwoord te komen op de mondiale vraagstukken als klimaatverandering en de energietransitie. Het waren woorden uit mijn hart. Toekomstgerichter kon het bijna niet. Jouw pleidooi zette je om in de motie 'Biobased betaalbaar bouwen en wonen' voor een regionale biobased bouwketen. Die motie werd aangenomen; een prachtig succes. Sander, we gaan in de toukkomst meer van jou horen. Heel erg bedankt en het ga je goed.

00:55:58

Voorzitter: Dan kom ik bij Ido. Toen je de afgelopen juni in de raad kwam, had je al een hele politieke carrière achter de rug, want in 2016, nog in de vorige raadsperiode, was je al woordvoerder van jouw partij. Dat bleef je op de terreinen Financiën en Veiligheid en Beheer en Verkeer ook in het begin van deze raadsperiode. Raadslid worden bleef je grote wens en die kwam in vervulling toen Bernt vorig jaar Paul de Rook in het college opvolgde. Nu komt het afscheid wel een klein beetje snel, eigenlijk een beetje te snel, maar je weet hoe het is in de democratie; het kan af en toe een beetje zuur zijn. Helaas ook voor jou. Je hebt met je raadszetel niet stilgezeten op je portefeuille Verkeer en Vervoer, Veiligheid en ICT. Over ICT had je zelf ook allerlei ideeën. Als gemeente hebben we tegenwoordig steeds meer mogelijkheden om nieuwe technologie in te zetten, zoals bodycams, drones, gezichtsherkenning en allerlei soorten cameratoezicht. Jij hebt je uitgesproken voor een ethische commissie met experts en ook inwoners die ons daarover adviseert. Die komt er,

omdat jij met jouw motie een raadsmeerderheid meekreeg. Een fantastisch succes en heel erg veel dank voor jouw inzet.

00:57:37

Voorzitter: Dat brengt me bij Jurri Huisman. Je volgde in juni vorig jaar Lucy Wobma op en voor veel mensen was je een onbekende, maar na je maidenspeech wisten we wat voor vlees we in de kuip hadden. Het ging om een raadsvoorstel om de overlast in het Noorderplantsoen en het Stadsstrand aan te pakken. De zomer van 21, weet u nog? Op treffende wijze werden de overlastgevers getypeerd als 'vogels van diverse pluimage'. Daarmee bedoelde je geen kool- of pimpelmezen, maar mensen die, wanneer ze met een groep samen zijn, moeite hebben om niet de kool en de geit te sparen en door het vele pimpelen overlast bezorgen aan de omgeving. Ze zouden zich te buiten gaan aan brullen, oerwoudkreten en iets wat op gezang moet lijken. Je noemde onze medewerkers van Stadsbeheer die steeds maar weer moesten opdraven om het plantsoen weer toonbaar en gebruiksklaar te maken voor een wandeling met de hond, een rondje hardlopen of om kinderen veilig te laten spelen en jij riep er achteraan: "Dat is toch waanzin!" Zo ging het nog een tijdje door, maar mij was toen al wel duidelijk dat je voor het voorstel zou stemmen. Jeffrey van Hoorn, die pas veel later aan het woord kwam, feliciteerde je nog met je maidenspeech met de woorden: "Op basis van de woordvoering denk ik dat u heel goed gaat passen in de fractie, waarin u plaatsneemt". Jurri, in de korte tijd die je in de raad had, vroeg je onder meer aandacht voor woon/werkruimten voor kunstenaars en tijdens de verkiezingen stelde je nog vragen over de normen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, navragen die bij de hulpdienst van jouw partij binnen waren gekomen. Heel erg bedankt voor je inzet en het ga je goed.

00:59:52

Zaal: [applaus]

00:59:52

Voorzitter: Dan kom ik bij Petra. In de vorige raadsperiode werd je tussentijds raadslid en toen al viel op dat je het raadslidmaatschap snel oppikte. Je was voor de raad actief in de Coöperatieve Wijkraad Oosterpark en je beet je vast in de problematiek van kamernood onder internationale studenten. Deze raadsperiode begon je als lijstopvolger en woordvoerder in de toenmalige Commissie onderwijs en welzijn. Je verving tijdelijk Ceciel Nieuwenhout als raadslid en werd definitieve raadslid na het vertrek van Lieke Schoutens vorig jaar. We blijven je herinneren als pleitbezorger voor meer straatnamen die naar vrouwen zijn vernoemd. "Geen wonder, dat ik als kind dag dat straat alleen maar naar mannen werden genoemd", vertelde je in de raad. Alleen de Koeriersterweg sprak tot de verbeelding, want dat was vrouwelijk. Daar gaan we dus wat aan doen, dankzij jouw motie om een evenredig aantal straten, dat wordt vernoemd naar personen, naar vrouwen te vernoemen. Uit een enquête van het Dagblad van het Noorden kwamen al een paar suggesties: Naomi Kromowidjojo, Lenie 't Hart, Imca Marina. Wij weten echter de hoofdregel: je moet verschrikkelijk dood zijn om vernoemd te worden in een straat. Gelukkig zijn zij nog onder ons, maar we kunnen je nog wel om advies vragen. Heel erg bedankt en het ga je goed.

01:01:50

Voorzitter: Dat brengt mij bij de grootste onzekerheid van deze speeches: Diederik van der

Meide. Wij nemen nu wel afscheid, maar bij jou weet je het nooit. Hoe vaak we wel niet een beëdiging van jou hebben meegemaakt ... ik ben de tel kwijt. Ja, vier, dat zeg je. In ieder geval één van de meest dure raadsleden, want er zijn heel wat bossen bloemen jouw kant opgegaan. Je kwam in 2015 in de raad. Je was in jouw eerste raadsperiode al heel actief als raadslid en uiteraard woordvoerder Cultuur. Dat je niet wat hoger op de lijst kwam voor de herindelingsverkiezingen in 2018 vond niet alleen jij onverteerbaar. Dat vonden ook een aantal Groningse artiesten, bestuurders van culturele instellingen en cultuurliefhebbers. Zij gaven in een open brief vlak voor de verkiezingen aan dat je zou moeten worden herkozen in het belang van de cultuur van Groningen. Je kwam ver, maar niet ver genoeg toen. Ik kom terug zei je en dat hebben we geweten, keer op keer zelfs. Je werd in 2020 woordvoerder, verving Els van der Weele en later Maarten van der Laan. Wederom was je zeer actief, net als eerder. Veel betrokken bij schoolbezoeken en uiteraard weer woordvoerder Cultuur. Het was jouw initiatief om de nieuwe grote burgerzaal van het nieuwe stadhuis te vernoemen naar de verzetsvrouw Anda Kerkhoven. Vorige week hebben we tijdens de rondleiding in het stadhuis daar al even bij stilgestaan en later dit jaar volgt een wat officiëlere onthulling van de plaquette over Anda Kerkhoven in die nieuwe ontvangstzaal van het stadhuis, waar we er nog veel inwoners van Groningen hopen te ontmoeten. Diederik, alvast heel erg bedankt voor je inzet.

01:04:06

Zaal: [applaus]

01:04:16

Voorzitter: Nu kom ik bij iemand die enigszins 'ontregelend' hier aanwezig is, want ik had een rode vlinderstrik verwacht, maar nu zit hij geheel bloot – zo voelt dat toch een klein beetje – zonder rode vlinderstrik, terwijl we daar wel wat aan gewend zijn geraakt. Jan, je moest nog even wachten na de herindelingsverkiezing en pas toen jouw lijsttrekker de raad verliet voor het college konden we jou beëdigen als raadslid. Dat je een vergadertijger was, dat was al bekend. Je was na verschillende functies binnen de gemeente te hebben bekleed, ook voorzitter van de ondernemingsraad geweest. Hoewel je nieuw was, maakte je meteen indruk met je nestorachtige uitstraling. Je eerste bijdrage ging over de herindelingsverkiezing en de lage opkomst. Je vertelde dat jij voor het eerst mocht stemmen toen net de opkomstplicht was afgeschaft – nog niet eens zo gek lang geleden, vond je – en sindsdien waren de opkomstcijfers fors gedaald, zeker ook bij de gemeenteraadsverkiezingen. Je hield een pleidooi om alles uit de kast te trekken voor herstel van het vertrouwen van onze inwoner door ze doorlopend bij de lokale samenleving en de politiek te betrekken. Jan, jij hebt daar ongelooflijk je best voor gedaan en jouw boodschap – ik heb er net aan gerefereerd – nemen we mee in de nieuwe raad. Je uitgangspunten in je werk als raadslid heb je omschreven als rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Die zullen voor jou een rol hebben gespeeld in je optreden rond de schoonmakers in de gemeentelijke dienst en Skaeve Huse. Na het vertrek van Berndt Benjamins uit de raad werd met Koojsje van Doesen afwisselend voorzitter van het vragenuur. Dat heb je vorige week voor het laatst gedaan. Je was al lid van de voorzitterspoule voor raadsessies en die raadsbijeenkomsten voorzitten, deed je met speels gemak. Later steevast met die rode vlinderdas. Gelukkig weten we dat er een leven is naast de politiek, voor jou een heel muzikaal leven. Je speelt klarinet bij ensembles en je slaat de maat bij twee kleine koortjes, waaronder het Gemeentelijk Kreupel

Kerstquintet. We nemen afscheid van jou in mineur, maar we wensen jou een majeure toekomst. Jan, enorm bedankt en tot ziens bij de concerten in onze regio.

01:07:10

Zaal: [applaus]

01:07:17

Voorzitter: Zo kom ik bij Kirsta Boogaard, een gestaald kader van de Partij van de Arbeid, actief geweest in de provinciale politiek, waar je fractiemedewerker was en ook in de gemeentepolitiek. Ook nog eens political organiser voor jouw partij landelijk. In 2015 werd je als lijstopvolger al commissiewoordvoerder. Tijdens die raadsperiode ben je al tweemaal tijdelijk als raadslid ingevallen. Bij de herindelingsverkiezingen in 2018 stond je zodanig hoog op de lijst dat je met twee wethouders van jouw partij in het college weer in de raad terecht kwam. Je werd woordvoerder voor onder meer Onderwijs en Duurzaamheid. Op die terreinen is het je gelukt in deze relatief korte raadsperiode toch één en ander voor elkaar te boksen. Zo kreeg je een meerderheid voor je motie over een bredere ambitie voor de verlengde schooldag om kansenongelijkheid en onderwijssegregatie nog actiever tegen te gaan. Je kreeg het ook voor elkaar met je zonnepanelenmotie met de mooie titel 'Dak voor land' en de bedoeling was om het verlies aan draagvlak voor de energietransitie te voorkomen. Verder kwam je in actie rond de energietarieven van WarmteStad. De nieuwe Partij van de Arbeid fractie moet jou missen, maar gelukkig blijf je op landelijk niveau je actief inzetten voor de publieke zaak. Daar wensen we je heel veel succes mee en dank voor je inzet voor de inwoners van onze gemeente.

01:09:04

Zaal: [applaus]

01:09:18

Voorzitter: Ik aarzel, want ik heb nu een tekst voor de Nick Nieuwenhuijsen en toen zaten we vanochtend in het college en toen kwamen de vragen binnen voor het vragenuur ... Heintje Davids! Beste Nick, het wordt er wel iets makkelijker op nu je vertrekt, want van het illustere trio Nieuwenhuijsen, Nieuwenhout en Van Niejenhuis keert Nieuwenhuijsen niet terug, Je was wel een hele energieke aanwinst voor deze raad, je ging er vol voor. Je wilde opkomen voor de inwoners die dat zelf minder goed kunnen of doen. Je maakte je sterk voor verhoging van het minimumloon en verruiming van de kwijtschelding van de hondenbelasting, toen de hondenbelasting nog bestond. Je vroeg aandacht voor economische daklozen en de opvang van vluchtende kinderen uit Syrië. Het sociaal domein is een serieuze portefeuille, maar jij deed je raadswork met humor en ook relativering. Je nam geen blad voor de mond en ook ik heb dat gemerkt. Het viel je op dat er in de raad veel langs elkaar heen wordt gepraat en dat stoort je, zei je in een interview. Het vreet energie. Dat was ook een tip voor de voorzitters die in jouw ogen meer zouden kunnen doen om te zorgen dat raadsleden het in debatten over hetzelfde hebben. We gaan straks weer heel erg ons best doen, Nick, zeker na jouw aansporing en dank voor het signaal. Je was ook direct over de redenen waarom je hier nogal onverkiesbaar hebt gemaakt met je negenendertigste plaats op de kandidatenlijst. Dat je niet door wilde gaan, bleek al uit jouw woordvoering in een begrotings sessie november vorig jaar. Het raadslidmaatschap was je zwaar gevallen. De krachten velden waaraan raadsleden – nota bene parttime politici – worden blootgesteld, liegen er niet om. Er wordt aan alle kanten aan je getrokken, was je ervaring. Je zei:

"Inwoners, ondernemers, partijgenoten, wethouders, iedereen wil wat van je". In dat krachtenveld moet je als raadslid beslissingen nemen, waarvan jij denkt dat het het beste is of althans het minst slecht. Daarbij citeerde je de band Coldplay: "Nobody said it was easy". Nu citeer ik jou even: "Politiek hoeft niet makkelijk of leuk te zijn, als het maar in het voordeel uitvalt van degenen die al vaker benadeeld zijn". Aan dat uitgangspunt ben jij trouw gebleven en zo hebben we je zien werken als raadslid. Het is niet makkelijk om afscheid te nemen en dat doen we dus ook met Coldplay: 'It is such a shame for us to part, nobody said it was easy. Nobody ever said, it would be this hard". Heel erg bedankt.

01:12:52

Zaal: [applaus]

01:13:00

Voorzitter: Dat brengt me bij Gerben, Gerben Brandsema van de ChristenUnie. Toen jouw partij voor het eerst in Groningen in het college kwam, werd je fractievoorzitter na de herindelingsverkiezing. Nieuw was het politieke werk niet. Je had al ervaring opgedaan als woordvoerder Onderwijs en Welzijn en met veel energie stortte je je op het raadswerk. Rode draad daarin was de aanpak van illegale prostitutie en mensenhandel. Een succes was jouw initiatief voor een week tegen de mensenhandel om ook in Groningen aandacht voor en bewustwording van mensenhandel te vergroten. Die week tegen de mensenhandel was vorig jaar oktober en heeft op veel mensen een enorme indruk gemaakt. Ook in Den Haag wordt er nog vaak over gesproken. Waar je de raad ook in meekreeg, was je pleidooi voor academische muurschilderingen in het Groningse straatbeeld, om zo het academisch karakter van Groningen op een laagdrempelige en kunstzinnige manier voor inwoners en bezoekers zichtbaar te maken. Dat gaan we dus nog zien. We hebben met jou en deze raad veel meegemaakt in de afgelopen drieënhalve jaar. In deze periode is jullie eerste kind geboren. Dat hebben we gezien en gehoord toen we door corona gedwongen waren geheel digitaal te vergaderen en we jouw kindje, gezellig in je armen, voorbij zagen komen. Mooie beelden van huiselijk geluk. Later hebben we meer baby's van raadsleden zien langskomen, want dat is een mooie bijvangst van digitaal vergaderen. De waarde die jij hecht aan het gezinsleven zagen we terug in jouw schriftelijke vragen over reclameposters voor een contactwebsite. Die posters vond jij maar niets. Of wij daar wat aan konden doen? Nee, Gerben dat konden we helaas voor jou niet. Dat je niet voor een tweede termijn wilde gaan, had je zelf van tevoren niet gedacht. Je hebt ooit gezegd, dat je het goedvindt om als raadslid ten minste twee perioden te dienen. De eerste periode doe je ervaring op, zei je, en in de tweede periode pluk je er de vruchten van. Echter, jij merkt in de praktijk hoe druk een raadslid het heeft. Daarover zei je: het moet thuis ook gezellig blijven en het gebeurt dat mijn vrouw zegt, leg die iPad nu eens weg. Nu je verhuist naar de gemeente Meppel ben je helemaal verloren geraakt voor Groningen, maar ik geloof er niets van. Werk, een gezin met één of meer kinderen en ook nog raadslid, dat is hartstikke zwaar. Je gaat het missen, Gerben, dat weet ik, want je vond het wel ontzettend mooi werk. Dat straalde je ook altijd uit. Ook al was het maar één periode, je hebt ervaring opgedaan, je hebt er de vruchten van geplukt en je hebt er iets moois van gemaakt. Bedankt, maar ik zeg er uitdrukkelijk bij: tot ziens.

01:16:38

Zaal: [applaus]

01:16:45

Voorzitter: Zo kom ik bij Tessa. Begonnen als meelezer bij de fractie, werd je fractie assistent en na de herindelingsverkiezing raadslid. Dat was, omdat nummer drie, Theo Beerens in Friesland wethouder werd. Inge Jongman omschreef jou toen als fris en veelbelovend en daar had ze, zoals altijd trouwens, helemaal gelijk in. Aan het begin van de raadsperiode heb gezegd te willen inzetten voor mensen die hun plek niet kunnen vinden in de maatschappij, omdat ze zich misschien eenzaam, niet begrepen, niet gehoord of minderwaardig voelen. Dat heb je gedaan. Zo heb je bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor economische daklozen en beleid voor pre-mantelzorgwoningen, als lid van de Begeleidingscommissie Stationsgebied en je liet je als woordvoerder Beheer en Verkeer horen in debatten over onder meer de zuidelijke ringweg – waar Ton net zolang vaststond – en de Gerrit Krolbrug, waar je helemaal niet vast kunt staan op dit moment. In het dagelijks leven, sta je voor de klas en dat hebben we geweten. Af en toe putte je uit eigen werk, als leerkracht, om ons de les te lezen. Dan zaten wij ademloos te luisteren naar wat jij ons te vertellen had. Je optreden laat een bijzondere combinatie van bescheidenheid é.. Jen zelfverzekerdheid zien. Je gaf bijvoorbeeld ook toe, wanneer je bepaalde discussies niet helemaal overzag en meldde je ook vrij snel aan als sessievoorzitter in de voorzitterspoule en dat doe je met overtuiging. Enorm veel dank voor je inzet en heel veel succes bij je verdere loopbaan.

01:18:34

Zaal: [applaus]

01:18:43

Voorzitter: Zo kom ik bij Geeske de Vries. Je kwam op twee januari 2019 in de raad als opvolger van Joost van Keulen. Je moest daarvoor je baan bij de gemeente Groningen opgeven. Je was daar als talentvolle trainee binnengekomen en inmiddels juridisch adviseur. Je werd lid van de Rekenkamercommissie en ook actief op de onderwerpen Werk en Inkomen en Ruimte en Wonen. Uit de maidenspeech die je zelf je debuutrede noemde, bleek meteen met wie we te maken hadden. Daarin stelde je vast dat we hier in Groningen aan een chronisch gebrek aan gezond verstand leiden – toen moesten we even bijkomen – en dat jij namens alle Groningers met gezond verstand en een kritische blik wilde meekijken naar de plannen van de gemeente en dat hebben we gezien. Zeker op het gebied van Ruimte en Wonen ontpopte je je als een positief-kritische luis in de ples van wethouder Van der Schaaf. Je pleitte onder meer voor versnelling van de aanpak van de woningmarkt en een volwaardige campus Zernike met woningen voor studenten. Je kreeg de raad mee voor je idee van de mogelijkheid van huur van zonnepanelen op daken in de Suikerzijde. Ik noemde net Joost van Keulen. Hij heeft tegenwoordig een podcast die 'De mannetjes' heet. 'De mannetjes' hadden jou onlangs op bezoek in de aflevering genaamd 'Gemeentepils' en daarin beantwoorde je de vraag, waarom je in vredesnaam raadslid wilde worden, omdat je dacht dat je daar meer invloed hebt op wat er in de gemeente gebeurt, dan als ambtenaar. Je liet verder weten dat het raadslidmaatschap heel leuk werk was, maar dat het megaveel tijd kost. Nog vier jaar met volledige inzet, dat zat er voor jou niet meer in, ook met het oog op je dagelijkse werk en ook met dat nieuwe kleine raadslid erbij. We kunnen ons dat heel goed voorstellen, maar willen je toch enorm bedanken voor je inzet.

01:21:05

Zaal: [applaus]

01:21:12

Voorzitter: De buurman, Jasper. Het verloop van de verkiezingen heeft voor jou, Jasper, iets anders beschikt dan je waarschijnlijk had verwacht, maar je bent een sportief man. Op Twitter liet je weten: "Ik ben dol op sport, zoals mogelijk bekend is, dus wil ik graag winnen en helaas kan dat niet altijd", met een dikke knipoog erachter. De feminisering had zich trouwens bij de VVD al ingezet. Jij was in de vierkoppige fractie de enige man en nu moeten we afscheid nemen van jou als raadslid. In de vorige periode was woordvoerder Financiën en Veiligheid en Onderwijs en Welzijn en viel je al op door je creativiteit en vaardigheid in het debat. Daarvan hebben we de afgelopen drieënhalve jaar weer mogen genieten. Debatteren deed je ook vaak met gevoel voor humor en met een uitgestoken hand naar andere fracties. Je voerde het woord onder andere over Diftar en Skaeve Huse en nam het op voor de drafbaan en de draf sport. Op jouw initiatief kijken we als gemeente naar een historisch lespakket over een Groningse basiscanon voor het onderwijs. Een heel prettige voorzitter van raadsessies was je ook nog eens. Als woordvoerder Sport en Bewegen geef je als fitnesser en tennisser het goede voorbeeld. Je was ook initiatiefnemer om als raad Groningen mee te doen aan het NK Voetbal Gemeenteraden in het stadion van Almere City. Los van één andere VVD'er deden er alleen maar raadsleden van coalitiepartijen mee, maar jij was aanvoerder. Opvallend was dat bijna de helft van alle deelnemende vrouwen van het hele toernooi bij jouw team speelden. Ook toen al waren Groningse vrouwen aan een opmars bezig. Topscoorster was Tessa Moorlag, voor de gelegenheid 'Tessa de Mesi'. Jouw team werd uiteindelijk negende door een 3-1 overwinning op de raad Katwijk. Wat niet heeft geholpen, Jasper, was jouw schitterende doelpunt ... in eigen doel. Je had heel graag door gewild. Je hebt ons meegegeven dat je bijvoorbeeld de schoolbezoeken zult gaan missen en op dat gebied zullen wij jou ook missen. Je hebt veel jongeren in de afgelopen raadsperiode en ook in coronatijd de ervaring meegegeven dat raadsleden ook maar gewone mensen zijn, met wie je best heel goed kunt praten en die ook naar je willen luisteren. Heel veel dank voor je inzet en je enthousiasme. Heel veel succes in je verdere loopbaan.

01:24:40

Zaal: [applaus]

01:24:48

Voorzitter: Peter, je werd na je herindelingsverkiezing raadslid voor de nieuwe gemeente Groningen, toen de ChristenUnie ging meedoen in het college en Inge Jongman wethouder werd. Je was daarvoor al viereneenhalf jaar raadslid en fractievoorzitter in de raad Ten Boer en daarvoor zat je ook al eens een periode in de steunfractie. Een ervaren politieke kracht dus. Het was van grote waarde om raadsleden uit die oude gemeenteraad erbij te krijgen. Een groot gedeelte van de gemeente Groningen was op één januari 2019 in één klap aardbevingsgebied. Jullie wisten, ook uit eigen ervaring, hoe groot de impact van die bevingen zijn en jullie wisten hoe ingewikkeld het dossier en hoe beperkt de mogelijkheden van de raad toch ook zijn. Jullie wisten echter ook, dat je als gemeenteraad wel naast de getroffen inwoners kunt staan en dat, Peter, heb jij zeker ook meegenomen genomen in jouw betrokkenheid in de Begeleidingscommissie Aardbevingen. Je zat boven op het aardbevingsdossier en je hebt daarin veel kunnen betekenen. Je deed echter meer. Je vroeg onder meer aandacht voor de circulaire-economie, het zogenaamd zogeheten IJslandse

model bij de aanpak van gebruik van alcohol en drugs en onlangs nog voor de aanpak van de gokreclame in verband met de legalisering van het online gokken. Een mooi succes was ook de steun van alle fracties voor jouw idee van babelbaank'n. Dat zijn in het Gronings bankjes, waar mensen bij elkaar kunnen zitten als middel in de strijd tegen eenzaamheid. Ook de situatie van Oekraïense vluchtelingen heeft jouw aandacht. Je vroeg ons specifiek nog naar de mogelijkheden voor de gemeente om samen te werken met Takecarebnb als aanvulling op de opvang. Je hebt enorm veel gedaan voor onze inwoners en daarvoor willen we je enorm bedanken.

01:27:01

Zaal: [applaus]

01:27:08

Voorzitter: Zo kom ik bij jou, Ton. Gelukkig ben je er toch, naast al die vele activiteiten die je verricht altijd met een mooie Groningse blik. Statenlid voor de PVV en Eerste Kamerlid. De Eerste Kamer vergadert doorgaans op dinsdag en begint een klein beetje los te komen van de rol die een Eerste Kamer behoort te hebben, maar desalniettemin is het fantastisch dat je hier bent. Met jou in de raad werd voor het eerst het PVV-geluid gehoord en je bent daarin heel standvastig. Zeker als het gaat om kritiek op wat jij noemt 'de linkse klimaatobsessie'. Wat zeker ook bij jou past, is dat je heel creatief bent in het gebruik van de Nederlandse taal, want op die linkse klimaatobsessie heb jij inmiddels meer varianten bedacht, dan wie dan ook maar kan bedenken. Bovendien was het – de één vindt het heel knap en de ander niet – bijzonder hoe jij tijdens werkelijk elk debat altijd wel weer ergens een link wist te maken met die linkse klimaatobsessie, zelfs als het over totaal iets anders ging. Je hebt dezelfde motie om te stoppen met het klimaat- en duurzaamheidsbeleid een paar keer ingediend. Die heeft doorgaans geen groot enthousiasme weten te bewerkstelligen, maar doorgaans wel toch ten minste één stem. Soms kreeg je een meerderheid, zoals bij de motie 'Obstakelvrij Groningen' voor een betere toegankelijkheid bij wegwerkzaamheden. Je vergeleek de gemeenteraad vaak met de Provinciale Staten en dan kwam de raad er niet altijd goed van af. Echter, uit betrouwbare bron weet ik dat je soms de Provinciale Staten vergeleek met de gemeenteraad en dan deden we het nog niet zo slecht. We willen je enorm bedanken voor je inzet. We verwelkomen morgen natuurlijk jouw opvolger, Dennis Ram, maar houd het Groningse geluid bij je vertegenwoordigende activiteiten overeind en krachtig. Dank je zeer.

01:29:56

Zaal: [applaus]

01:30:04

Voorzitter: Ik kom bij Bob de Greef. Begin 2015 in de raad gekomen, werd je actief in de commissie Beheer en Verkeer en Financiën en Veiligheid. Na een jaar keek je in een blog terug op het raadslidmaatschap. Je vertelde over een gesprek in een café met een volslagen onbekende. Hij noemde jou een 'politicus'. Een politicus, het voelde alsof je werd uitgescholden. Je probeerde uit te leggen, waarom je je zo voelde. In dat jaar in de raad had je een waslijst van onbegrijpelijke termen en uitdrukkingen verzameld. Je gaf aan, dat je soms geen idee had wat er stond of wat de wet bedoelt, laat staan dat inwoners van de gemeente dat zouden begrijpen. Je stelde vast dat het woord 'politicus' in de samenleving een negatieve ondertoon heeft. Mensen denken dat politici vooral voor en met zichzelf

bezig zijn, dat ze geen invloed op de politiek hebben of dat het toch niet over hen gaat en daarom voelt politicus als een scheldwoord, legde je uit. Echter, Bob, jij hebt je ingezet voor mensen die jou uitmaken voor politicus. Je noemde jezelf altijd consequent volksvertegenwoordiger. De manier waarop jij dat invult is tijdrovend; altijd de buurt in, de dorpen in en dan kwam je terug met bijvoorbeeld de vraag of de straatverlichting in de Bloemenbuurt in de Oosterparkwijk nu eindelijk eens gerepareerd kon worden. Als echte SP gaf je op actieve en activistische wijze invulling aan je raadslidmaatschap. Je vroeg aandacht voor onder meer de onderbesteding in het sociale domein en voor vakkrachten en werkzoekenden met een beroepsopleiding die moeilijk aan het werk komen. Jij zorgde er ook voor dat de raad zich uitsprak tegen de komst van een kerncentrale in de provincie Groningen. Bob, nu je uit de raad gaat, kun je gelukkig niet meer worden uitgescholden voor politicus. Echter, dat je actief zult blijven voor de goede zaak, op jouw activistische wijze, staat denk ik wel vast. Bedankt voor je inzet voor de Groningers.

01:33:05

Zaal: [applaus]

01:33:05

Voorzitter: Martijn, je werd raadslid in 2014, toen Matthias Gijsbertsen doorschoof naar het college. Dat was in de tijd dat we nog commissies hadden en het aantal zetels van GroenLinks op één hand te tellen was. Een hele andere tijd en daar was jij al bij. Je stortte je met veel energie op het raadswerk. Je schreef een initiatiefvoorstel samen met de Partij voor de Dieren, destijds nog goed voor één zetel. Een hele andere tijd. Dat initiatiefvoorstel ging over tiny houses; grote ideeën voor kleine huisjes. Je kreeg de raad mee en nu, jaren later, is het zo ver en hebben we aan de Tarralaan in Westpark een heleboel tiny houses. Dankzij jouw initiatief kan een groot aantal mensen hun kleine droomwoning realiseren. Daar ben je trots op en dat is ook terecht. Het laat zien, dat je als individueel raadslid echt verschil kunt maken en dat je als raadslid de gemeente mooier en beter kunt maken. In deze raadsperiode zat onder meer afval in je portefeuille. Een onderwerp, waarover we vaak en ook lang debatteerden, soms tot ver na middernacht. Diftar kwam er niet, maar op initiatief van jou wel een gesprek met inwoners over verbetering van het afvalbeleid. Dat heeft geleid tot de Week van het Afval. De resultaten worden gebruikt om de ambitie van een afvalvrije gemeente Groningen in 2030 te verwezenlijken. Je passie voor natuur en milieu zette je ook aan tot het schrijven van een tweede initiatiefvoorstel 'Waar rook is, is vuur' over de aanpak van overlast door houtkachels. Het leidde tot een raadsvoorstel 'Aanpak houtrook' dat de raad onlangs aannam. Je was voorzitter van de Klankbordgroep Omgevingswet en ging met veel werkbezoeken mee. Dat vond je één van de mooiste aspecten van het raadswerk; op pad in wijken en dorpen, in gesprek met inwoners. In gesprek, maar dan met jongeren in het stadhuis, deed je vaak meer bij schoolbezoeken. Met veel enthousiasme vertelde je scholieren en studenten over de lokale politiek en wat je als raadslid voor jongeren kunt betekenen. Dat was nog voor corona en voor de verbouwing van het stadhuis. Dat gaat straks in het nieuwe stadhuis allemaal weer beginnen. Helaas, dan zonder jouw enthousiaste deelname, maar ik hoop dat we af en toe nog wel een beroep op je mogen doen. Heel veel dank voor je inzet om onze gemeente nog mooier te maken.

01:36:11

Zaal: [applaus]

01:36:21

Voorzitter: Dat brengt mij naar het hoekje van het CDA. Herman Pieter Ubbens, twee raadsperioden volgemaakt. De eerste periode waren jullie met zijn drieën. De afgelopen periode vormde je met René Bolle het koningskoppel in de oppositie. In het duidingsdebat noemde Jalt de Haan jullie nog 'de beste CDA-raadsleden van de laatste acht jaar'. Die jongen weet wat overdrijven is. De nestor van deze raad kende jullie twee jaar geleden nog de mopperprijs 'Waldorf en Statler trofee' toe, omdat jullie je danig konden roeren met woord, maar vooral met mimiek en gebaar. Gezegd moet worden, dat zeker ook jouw oppositie, Herman Pieter, altijd van de inhoud was en niet voor de Bühne. Ergens zeg je, dat je gelooft in de waarde van het genuanceerde standpunt en zo hebben we het ook gezien bij jou. Als je het niet precies weet, dan wil je meer informatie, bijvoorbeeld bij geothermie ofwel aardwarmte in de vorige raadsperiode. Op jouw initiatief hield de raad een hoorzitting met ruimte voor kritische kanttekeningen. Bij dat dossier was je zeer betrokken. Gezien je werk als aardrijkskundeleraar was je dat natuurlijk ook wel aan je stand verplicht. Het ging erom wat in dit gebied bij geothermie het risico op aardbevingen was en zo zijn we op een ander groot onderwerp van jou terechtgekomen: de aardbevingen. Met de herindeling werd de aardbevingsproblematiek één van de belangrijkste dossiers. Veel van onze inwoners hebben te maken met de gevolgen van de gaswinning. De raad heeft gezocht naar manieren om grip op dat ingewikkelde dossier te krijgen. Daarbij heb jij, Herman Pieter, als voorzitter van de Begeleidingscommissie Aardbevingen een centrale rol gespeeld. Met dorpsgesprekken in Ten Boer, Ten Post en Woltersum tussen raadsleden en inwoners in het aardbevingsgebied, het leergesprek in Lellens heeft de raad laten zien naast de inwoners te staan en jij was daarbij één van de drijvende krachten. Verder was je natuurlijk ook raadslid voor het CDA en streed je bijvoorbeeld voor een beter onderhoudsniveau in de openbare ruimte. Kritisch was je altijd, zeker als het om parkeerbeleid ging, maar bereid om mee te denken ben je ook altijd. Als je iets niks vindt, vind je het ook écht niks. Je hebt een hekel aan over de top en overbodige moties. "Waarom een motie, als we dit toch al doen?", is één van jouw gevleugelde uitspraken. Je vroeg ook altijd door, wat doen we hier nu precies, waar stemmen we mee in als we dit steunen? Herman Pieter, we zullen je missen als raadslid. Heel erg bedankt en heel veel succes bij je loopbaan.

01:39:57

Zaal: [applaus]

01:40:05

Voorzitter: Zo kom ik natuurlijk bij de andere helft van het duo: René. Je kwam in 2014 in de raad, in de oppositie, wat voor jouw partij op dat moment nieuw was. Je ster rees snel, want vrijwel meteen werd jij fractievoorzitter. Je had verstand van Financiën en werd lid van het audit-comité. Met jouw gedegen inhoudelijke financiële kennis kon je de accountant kritisch bevragen. Die kennis is ook heel handig als je bijvoorbeeld een tegenbegroting maakt, zoals je deed in 2019. Geen wonder dus dat je eind vorig jaar werd verkozen tot penningmeester van jouw partij landelijk, met maar liefst 98,7 procent van de stemmen. Dat is meer dan Hugo de Jonge én Pieter Omtzigt samen, maar dat was dan ook niet helemaal ... nou, goed. De financiële kennis kwam onlangs ook terug bij de verkiezing van het beste raadslid; een mooi initiatief van RTV Noord om het werk van raadsleden er even uit te lichten. "Eén van de weinige raadsleden met gedegen financiële kennis", zei een collega-raadslid over jou en ook

uit het juryrapport: "René heeft zich ontwikkeld tot een raadslid met autoriteit". Einde citaat. Nog een citaat: "Als hij aan het woord is, wordt er geluisterd". Mooie en terechte complimenten van je collega's en je reageerde – geheel in stijl – op de jou kenmerkende houding: "Ik had liever gehad dat ze mijn motie steunden". Typerend, die onderkoelde humor waarvan we ook steeds in je woordvoering konden genieten. Daarin vroeg je aandacht voor breedtesport, beheer en onderhoud in het belang van de wijken en de dorpen. Successen waren er zeker, bijvoorbeeld in de strijd voor het recht op zondag gesloten te blijven als winkelier in het Winkelcentrum Paddepoel. Er zijn zeker ook wel moties van jou aangenomen, René, zoals die over de laptopregeling voor het basisonderwijs en lief- en leedstraten die er nu dankzij jou in Groningen komen. Een kundig en gewaardeerd voorzitter ben je ook, onlangs als vervangend voorzitter voor de plaatsvervangend raadsvoorzitter en natuurlijk als voorzitter van de vele raadsessies sinds de invoering van de nieuwe werkwijze van de raad, die je soepel en met heel veel flair geleid hebt. Dat gaan we allemaal missen. Net als je inbreng in de Agendacommissie, waar je een alert en altijd goed voorbereid lid bent. Ik noem ook graag Praat met de Raad, waartoe jij samen met Mirjam Wijnja het initiatief nam. Daarbij konden we in coronatijd inwoners in de aanloop van het begrotingsdebat in 2020 en het voorjaarsdebat in 2021 digitaal in gesprek laten gaan met raadsleden over de onderwerpen die hun bezighielden. René met jouw constructieve en positieve bijdrage aan de cultuur binnen de raad, het is allemaal niet te onderschatten en we gaan ons inspannen om die manier van werken vast te houden. Heel veel dank voor je inzet voor de inwoners van deze gemeente en voor het functioneren van onze raad als geheel. Het ga je goed.

01:44:11

Zaal: [applaus]

01:44:22

Voorzitter: Achter een grote bos bloemen zie ik, Koosje. Koosje, twee perioden in de raad gezeten en je had ook nog heel graag verder gewild. Bij je komst in de raad, in 2014, was je al niet bepaald een groentje. Met je ervaring vanuit Provinciale Staten, sinds 1987, kwam je in onze raad. Jij hebt Henk Vonhof als commissaris van de Koningin en Jos Staatsen als burgemeester nog meegemaakt. Veel raadsleden waren toen nog niet eens geboren. Hun ouders kenden elkaar nog niet eens of waren er nog niet eens mee bezig en toen was jij al volksvertegenwoordiger en fractievoorzitter. Dat betekent dus dat met jou een bak aan kundigheid de gemeenteraad verlaat en dat gaan we missen. In 2015 was je tijdelijk fractievoorzitter. Die raadsperiode moet hoe dan ook een bijzondere tijd zijn geweest. D66 was de grootste partij in de raad van Groningen. Jij deed de commissies Werk en Inkomen en Onderwijs en Welzijn én je was voorzitter van Ruimte en Wonen. Je hebt het niet makkelijk gehad deze periode. Het verlies van je echtgenoot Christiaan was moeilijk en is moeilijk. De manier waarop je verder gaat met eigenlijk alles verdient groot respect. Bovendien het overnemen van een groot deel van een onbekende portefeuille ... ga er allemaal maar aan staan. Koosje, onlangs was je genomineerd als beste raadslid van Nederland. Iemand die jou nomineerde, omschreef jou als volgt: "Koosje zet zich elke dag in voor de goede zaak, als vrijwilliger, als buurtbewoner en als raadslid. Ze zoekt alles tot de bodem uit, praat met inwoners en zorgt ervoor dat inwoners dus ook echt betrokken zijn bij het politiek proces". Met die beschrijving kan ik het alleen maar hartgrondig eens zijn. De

prijs die je in ieder geval verdient, is die van best gekleed raadslid. Schoenen, sieraden, kleding, alles matcht met elkaar. Helaas hebben we die prijs niet te vergeven. Ook in deze periode heb je talloze raadsessies voorgezeten en wisselde je met Jan Visser het voorzitterschap van het politiek vragenuur af. Onvermoeibaar en indrukwekkend met welk gemak je dat doet. Minder makkelijk natuurlijk was het onthouden van de namen van de raadsleden. Iedereen vergaf je dat, want je lost het steeds vindingrijk en charmant op. Koosje, het is best een beetje wrang dat je niet bent herkozen, want nu gebeurt, waar jij steeds voor heeft gestreden: een diversere raad. Hopelijk geeft je dat een beetje troost. Jij hebt je bijvoorbeeld actief ingezet voor 'Stem op een Vrouw' en was mentor van een beginnend politica. Het spijt me dat we jouw ervaring moeten gaan missen, want een constructief en positief iemand, zoals jij, is belangrijk voor de manier, waarop we hier met elkaar willen omgaan in het bewaken van een gezonde cultuur en van de positie van de raad. Koosje, enorm bedankt en alle goeds voor je.

01:48:30

Zaal: [applaus]

01:48:40

Voorzitter: Zo kom ik bij de man die het liefst een speech wil van een minuut of twintig: Wim Koks. Ook al zo een ervaren kracht. Iemand die, toen ik bij het kennismakingsgesprek het stadhuis binnenliep, zei: "Ken je me nog?" Wat dacht je zelf, zei ik. Wim, ik weet dat je er, net als Koosje, wat moeite mee hebt dat we nu in een kerk zitten, maar tel je zegeningen. Wees blij dat we in ieder geval als raad hier weer fysiek bijeen zijn, zij het dan om nu afscheid te nemen. Net als Koosje kwam je in 2014 in de raad. De SP had op dat moment twee jaar oppositie achter de rug na de tramcrisis van 2012, maar de fractie had zich snel in de kunst van het oppositievoeren bekwamd en jij paste daar prima in. Je had gewerkt in de opvang voor dak- en thuislozen – daar kenden we elkaar van – en altijd had je je al ingezet voor mensen die het niet goed getroffen hebben in onze samenleving. Dat werk heb je in onze gemeenteraad voortgezet. Je was de werkkracht van de fractie. Waar hebben we je niet over gehoord? Zuidelijke ringweg, Gerrit Krolbrug, Oosterhamriktracé, het verdwijnen van de bussen van de Grote Markt, verbouwing van het hoofdstation en Skaeve Huse. De jeugdzorg verdient aparte vermelding. Dat zat ook nog eens in je portefeuille en je was voorzitter van de Begeleidingscommissie Jeugdzorg. Die taak heb je met verve vervuld. Je was initiator van meerdere raadplegingen met mensen uit het veld en ouders. Je was sowieso 'Mister Begeleidingscommissie', als ik toch twee niet-Nederlandse woorden mag gebruiken. Sorry, Wim. Het voorzitterschap van de Begeleidingscommissie Stationsgebied deed je er ook nog eens een keer bij. Met het ooit eens uitgerekende gemiddelde van vijftien komma negen uur per week voor het werk als raadslid kun jij het gewoon niet gered hebben. Je was trouwens ook 'Mister LTA', want als er iemand is die de langetermijnagenda van de raad in de gaten houdt, dan ben jij dat. Als er ook maar iets is wat niet klopt, dan horen we het ook van jou. Er ontgaat je niets. Je zit er bovenop en dat is hartstikke goed. De raad bepaalt zijn eigen agenda en dan is het van groot belang dat je alle informatie hebt. Over agenda gesproken, lid van de Agendacommissie was je ook. Een hele waardevolle kracht voor wie de politiek nooit ver weg was. Af en toe had je wel wat moeite met het uit elkaar houden van de petten. In ieder geval vonden de leden dat, maar je stond altijd open voor feedback en dan kon iedereen er ook wel weer om lachen. Hoe we jou in ieder geval

nog vele raadsperioden lang zullen blijven herinneren, is hoe jij streed tegen het gebruik van Engelse en moeilijke woorden. "Wie begrijpt het nog buiten het stadhuis?", riep je eind 2019 als voorzitter van de Raadscommissie Werk en Inkomen. Het ging je niet alleen om het gebruik van Engelse woorden door de raadsleden. Het ging je er vooral om dat allerlei onbegrijpelijke vaktermen, die veel in beleidsstukken voorkomen, niet worden gebruikt. "Dat komt de toegankelijkheid van onze besluitvorming niet ten goede", zei je. "We besluiten voor alle inwoners, ook voor de 16 procent van onze inwoners die laaggeletterd zijn". Je had iets bedacht, iedere keer als tijdens de vergadering een raadslid of een wethouder een Engelse term of vakterm gebruikte, dan liet je een piepje afgaan. De spreker kon dan uitleggen wat die term betekende of een goed Nederlands woord gebruiken. Met die piep heb je een punt gemaakt. Ik wil je enorm bedanken voor je inzet in de afgelopen jaren voor onze raad en voor de Groningers. Het ga je goed.

01:53:57

Zaal: [applaus]

01:54:03

Voorzitter: Jan Pieter Loopstra, die zo een tien jaar geleden in de gemeenteraad van Groningen kwam en aan wie dat totaal niet is af te zien. In de decade die volgde, ontpopte je je als een heel markant raadslid. Als jij je mond opendoet, gebeurt er wat. We kennen geen 'Klaretalbookaal' zoals de Provinciale Staten. Die prijs is er gekomen op initiatief van jongeren die vonden dat politieke debatten zo moeilijk te volgen zijn vanwege het ingewikkelde taalgebruik. Van ingewikkeld taalgebruik heb jij, Jan Pieter, geen last. Dat is een compliment. Glashelder zijn je betogen en vooral ook jouw interrupties. Mochten we ooit zo een prijs instellen dan vernoemen we deze naar jou. Glashelder dus en regelmatig behoorlijk direct in het debat. Gelukkig was een grap nooit ver weg en anders wel je innemende glimlach om het weer goed te maken. Je staat bekend als standvastig, 'njet' tegen een Diftar en toen de kinderboerderij dreigde weg te gaan uit het Stadspark was jij er om daartegen te ageren. Ook voor de klassieke losse stoeptegels trok je je neus niet op. Daarin kreeg je de raad mee voor een aanpak voor toegankelijke stoepen en voetpaden in Groningse dorpen en wijken. Je liet echter ook telkenmale je sociale hart spreken, bijvoorbeeld met je initiatief voor aandacht voor de werkende armen. Je kwam verder op voor de ambtelijke organisatie, als er aan deskundigheid werd getwijfeld. Van jou mag de gemeenteambtenaar van de gehaktbal en de vleeskroket in de kantine blijven genieten. Binnen je partij had je de rol van nestor, coach, vraagbaak, klusjesman en verbinder. Dat je niet hoog op de nieuwe kandidatenlijst terechtkwam, vond je jammer. Ambities had je nog zeker en je zei: "Ik ben nog niet uitgepolitiekt". Jan Pieter, je bent een echte Groninger en een hartstochtelijk fan van FC Groningen. Check zijn twitteraccount en je bent helemaal op de hoogte van het wel en wee van onze FC. We zullen je dus niet snel vergeten, zeker niet voor 2040, want dan bestaat Groningen duizend jaar. In november 2016 diende jij een motie in – en die werd ook nog overgenomen – om jaarlijks alvast een gepast bedrag te reserveren om dat jubileum op uitbundige en feestelijke manier te vieren. Besturen is vooruitzien en dat deed jij, 24 jaar vooruit. Je wordt natuurlijk als eregast uitgenodigd. Heel erg bedankt.

01:57:58

Zaal: [applaus]

Voorzitter: Zo kom ik tot slot bij René Staijen. Voor veel mensen was je een onbekende toen je in 2020 voor de Stadspartij de raad binnenkwam. Je was trouwens al wel commissiewoordvoerder. In de oude gemeente Ten Boer was je absoluut geen onbekende en in Woltersum ben je zelfs wereldberoemd. Een nieuwkomer in de politiek was je dus allesbehalve. Sterker nog, je hebt er van iedereen in deze zaal de meeste dienstjaren op zitten als raadslid, ongeveer evenveel als de raadsnestor. In 2008 werd je raadslid voor Algemeen Belang in de gemeenteraad in Ten Boer en vrijwel gelijk ook fractievoorzitter tot aan de herindeling, die voor jou niet zo hoefde. Een jaar voor de herindeling fuseerden jouw partij met de Stadspartij. Je werd in Ten Boer ook plaatsvervangend raadsvoorzitter en voorzitter van de commissievergaderingen. Voorzitten kon je goed. Ten minste, als je van een beetje strenge voorzitter houdt. Dat had als voordeel dat vergaderingen bij jou nooit te lang duurden. Zelf was je ook niet echt lang van stof. Je woordvoeringen waren kortdaat en to the point – sorry, Wim – onder het motto: niet zeuren, maar doorpakken. Je dossierkennis was befaamd. Je kende de stukken en als een collega iets zei dat niet klopte, interrumpeerde je gelijk om het recht te zetten. Je was de financiële man van de fractie. Je wordt zelfs een rekenwonder genoemd en jouw kennis van de financiën werd ook door de overige fracties hooglijk gewaardeerd en was ook handig met het oogpunt om uit artikel 12 te blijven. Je liefde voor cijfers kon je ook kwijt in de Rekenkamercommissie. Uiteraard had het aardbevingsdossier vanaf het begin je volle aandacht, net als de aanpak van de gifput in Woltersum. Een grote wens van het dorp, die uiteindelijk pas na de herindeling wordt gesaneerd. Ze zeggen wel eens dat lokale partijen precies weten wat er speelt op lokaal niveau. Dat verhaal gaat niet helemaal op. Het verhaal is, René, toen in 2012 de dijk langs het Eemskanaal op doorbreken stond en het water bij jou in de slaapkamer stond, je van niets wist en ze je moesten waarschuwen. Woltersum was landelijk nieuws, houdt die het of houdt hij het niet? "Zo een nacht vergeet je nooit weer" zei je later, toen je er op terugkeek. Met kruiwagens ploeterde je door de modder. Je noemde het 'de nacht van de sokken'. Omdat je laarzen lekten, ging je regelmatig naar binnen om je sokken met de haardroger van je vrouw, Ingrid, droog te blazen. Honderden mensen en alle inwoners van Woltersum werden geëvacueerd. Uiteindelijk hield de dijk het, maar het scheelde niet veel. Campagnevoeren daar geniet je van. Op pad met de campagnekaravaan en jij galmend als een stadionspeaker op pleinen en straten. Een fanatieke posterplakker was je ook en dat hebben we ook deze campagne weer kunnen zien. De vele posters van de Stadspartij die overal hingen – tot op de dag van vandaag, merkte ik gisteren – dat was dus jouw werk. Een verzoek aan de nestor om het ook weer op te ruimen. In 2015 werd je voor de Algemene Waterschapspartij fractievoorzitter in het algemeen bestuur van Waterschap Noorderzijlvest. Zo blijft water een rode draad in je leven. Je hebt ook gewerkt in de scheepvaartsector en een botenman ben je gebleven. Je hebt er zelf ook één van voor tot achter helemaal opgeknapt. Meteen na het ingaan van het zomerreces ging je ermee weg en vlak voor de nieuwe raadsperiode was je behouden weer terug. René, bij de fusie met de Stadspartij heb je gezegd: "De stem van Ten Boer moet ook doorklinken in de nieuwe grote gemeenteraad van Groningen" en daar heb je heel veel aan bijgedragen. Je deed je raadswerk in Groningen zoals je dat in Ten Boer deed, op dezelfde toon en met dezelfde stijl. Dat zegt veel over wie je bent en dat is een goede eigenschap. Nu, René, jouw langdurige inzet en verdiensten voor de inwoners in Ten Boer en Groningen zijn ook in Huis ten Bosch

niet onopgemerkt gebleven. Ik ben daarom zeer verheugd om te kunnen mededelen dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd je koninklijk te onderscheiden. Je bent bij koninklijk besluit benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Mag ik je verzoeken naar voren te komen?

02:03:51

Zaal: [applaus]

02:05:06

Voorzitter: Dan geef ik nu graag het woord aan René Bolle.

02:05:08

De heer Koks: Voorzitter, kunnen we misschien ook even een sanitaire stop inlassen? Drie minuten?

02:05:34

Voorzitter: Zullen we even bijkomen en dan kan iedereen ook het nieuwe lid van harte gelukwensen. Tien minuten pauze.

02:16:50

Voorzitter: Ik verzoek de leden van de raad hun plaats weer in te nemen.

- **Bijdrage van René Bolle, vertrekkend raadslid**

02:17:17

Voorzitter: Ik geef het woord aan René Bolle.

02:17:21

De heer Bolle: Dank u wel, Voorzitter. In Groningen is het goed gebruik, dat als je netjes je raadsperiode vol maakt, je volksvertegenwoordigende rol dus serieus neemt, je bij het afscheid niet het laatste woord krijgt. Dat voorrecht is voorbehouden aan mensen die tussentijds afscheid nemen. Die krijgen soms zelfs na een krappe twee jaar uitgebreid het woord om bij hun afscheid de raad toe te spreken. Daarom mede namens Krista het volgende advies voor de nieuwe raad: stop met publiekelijke narcistische borstklopperij voor mensen die het niet eens één periode hebben weten vol te houden. Dat is eigenlijk ook de reden dat ik hier sta om de vertrekkende raadsleden toch nog een kort afscheidswoord te kunnen laten zeggen en natuurlijk ook, omdat ik zelf heel graag het laatste woord wil hebben. Nu heeft de heer Sijbolts dat voor mij verpest, omdat hij nog na mij komt, maar dat terzijde. Toen ik het bedacht, dacht ik, dan kan ik nog mooi een laatste speech houden. Echter, dat kan ik natuurlijk niet mijn speech zijn, want het gaat om de andere raadsleden, dus ik dacht, laat ik die andere 21 raadsleden vragen om famous last words. Dat heb ik geweten. Ik heb me niet gerealiseerd dat als je sommige raadsleden dertig seconden geeft, dat ze dan bij je terugkomen met een lap tekst die op een A4'tje past. Of vanmorgen om tien uur mij een lap tekst appen. Of zelfs net nog – hoe laat is het nu? Half zeven – de heer Koks die mij nog een gewijzigde tekst aanlevert. Gelukkig is daar dan ook nog Ido die enkel 'doei' tegen jullie wil zeggen. Of Bob die mijn vraag gewoon helemaal negeert. Dat is trouwens ook een veelgebruikte truc door wethouders, dus wie weet zien we hem daar ooit nog wel eens terug, die oude politicus. Dan kom ik bij Diederik van der Meide, want we willen er toch zeker van zijn dat hij vertrekt, uit liefde voor Groningen. Hij wil jullie een korte – korte – les meegeven: "In de raad vraag naar de bekende weg. Je weet al wat het college of je

mederaadsleden vinden. Soms bevalt het antwoord, dan zit je in de regel in de coalitie. Als je in de oppositie zit, vind je de antwoorden meestal wat minder goed, vaak vooral een teken dat je een andere mening hebt dan het college. Het college zou van tevoren al moeten kunnen weten welke vragen er komen, maar dat bleek helaas vaak niet het geval te zijn. Soms heeft het college echt goede antwoorden, dan is er niets aan de hand en slaat de discussie dood. Soms heeft het college een heel slecht of onduidelijk antwoord. Ook dan slaat de discussie dood en vervalt het in wat oeverloos gebrabbel heen en weer. Het mooiste is natuurlijk als er geschorst wordt, dan is er een issue. Vaak sluiten de rijen van de coalitie zich dan en dat is maar goed ook, omdat veel van dit soort politieke kwesties niet echt ergens over gaan. Soms is er wel een crisis, maar vaker over personen dan over opvattingen en dat is jammer. Uiteindelijk is de kwaliteit van de besluitvorming in Groningen best goed en dat is ook het gevolg van een veel breder publiek debat, want het is zo dat de politiek de maatschappij volgt en niet andersom. Opvattingen van stemmers van leden en niet-leden van politieke partijen geven de doorslag. Liever een zogenaamd partijkartel, dan alleen maar een schreeuwer met een alternatief voor de democratie. In die zin is populisme dus ook niet erg, in tegenstelling tot alle andere populistische geluiden die gefilterd zijn door de politiek. Daarom is Groningen zo een geweldige stad. Ga elkaar geen vliegen afvangen en probeer op hoofdlijnen verschillen bloot te leggen. Ik vond me zelf nooit een politicus. Dat is in mijn beleving een scheldwoord geworden, maar raadslid vond ik een mooie geuzennaam". Tot zover Van der Meide.

02:21:34

De heer Bolle: Schorsen, ik had het er al even over, dan kom je natuurlijk bij Martijn van der Glas uit. Een iets minder goede herinnering en een slechte nacht overgehouden aan de discussie over Diftar en zoals hij zelf zegt, de raad was er nog niet klaar voor. Ik begreep van Martijn dat het nu wel in het coalitieakkoord komt, toch? Goede herinneringen zijn er aan de discussie over de extra opvangplekken voor Syrische vluchtelingen. In Brabant werden de varkenskoppen uitgestrooid, terwijl er hier voor twee plekken een voorstel lag, wat uiteindelijk conform naar de raad kon. Ook een compliment voor hoe dat proces door het college, en Peter den Oudsten destijds, is aangevlogen. Veel mensen prijzen dat onderlinge contact in de raad, zoals Peter en Gerben. Zij wil er nog eens benadrukken dat het samen moet gebeuren en dat goed onderling contact cruciaal is. We vertegenwoordigen alle inwoners van de gemeente en coalitie of oppositie moet geen dingetje zijn, maar het moet gaan om wat we bereiken voor onze inwoners en met name voor de meest kwetsbaren. Ook Geeske wil meegeven, dat je vooral dat je vooral zou moeten proberen je eigen afwegingen te maken en dat controleren van het college ook een heel belangrijk onderdeel is. Niet alleen zorgen dat een plan een meerderheid heeft, we hebben geen 45 wethouders, zeven is al best veel. Blijf werken aan het goed betrekken van inwoners. Ja, goed betrekken van inwoners geeft me gelijk gelegenheid om sorry tegen Jurri te zeggen, want ik heb Jurri niet gevraagd om zijn laatste woorden te geven. Bij deze, sorry. Tessa wil graag bedankt zeggen, blijf positief en het goede van elkaar inzien. Raadsleden inwoners, bestuurders en ambtenaren hebben allemaal uiteindelijk het beste met de gemeente voor, dus probeer ook die verbinding te zoeken. Investeren – ja, ik kon hier echt geen bruggetje voor vinden – "Investeren in sportvoorziening is investeren in het spelplezier samenkomen en gezondheid. Laat de gemeente hier nog meer werk van maken de komende jaren". Wie anders dan

Jasper Boter. Dan is er ook Ton van Kesteren. Hij had me beloofd dat hij er niet zou zijn en nu is er toch. In verband met zijn vele functies is namelijk zo [onhoorbaar]. "Na een teleurstellende entree en de afwijzing die ik heb ervaren, is het uiteindelijk toch een mooie periode geworden. Ik wil daarvoor iedereen, van collega raadsleden tot griffiemedewerkers van bodes tot ambtenaren, bedanken. Voor de herkozen en voor de nieuwe raadsleden, probeer echt de moeite te doen om je te verplaatsen in wat gewone mensen bezighoudt."

02:24:18

De heer Bolle: In die laatste woorden van Ton zag ik gek genoeg opvallend veel overeenkomsten met de laatste woorden van Koosje en Petra. Het raadslidmaatschap is een taak, een opdracht, veel lezen en vergaderen en dan snel iets op Twitter claimen als een succes, maar dat komt niet verder dan je eigen bubbel. Ik heb veel tijd gestoken in ontmoeting met inwoners en dat zijn tenslotte onze opdrachtgevers. Ga op pad, bezoek organisaties en mensen uit de wijk. In coronatijd werd het door velen gemist, maar het is juist dat contact, wat het raadslidmaatschap leuk maakt en wat ook nog eens veel oplevert. Dat er nu zo veel vrouwen in de raad komen, is een wens die in vervulling gaat.

02:25:03

De heer Bolle: Voor het volgende stukje moet ik echt even goed gaan staan, want ik kreeg mee dat het echt op timing en delivery aankomt. Iemand die ook afscheid neemt van de raad klaagde in een interview over het voorzitterschap van de burgemeester en dat het raadslidmaatschap een eervolle, maar ook erg zware verantwoordelijkheid betrof. Daarnaast vond hij het best wel veel werk, helemaal als je een 'gewone' baan ook serieus wil nemen en nog iets van een privéleven wil hebben. Toen kreeg hij een kind, nooit meer wat van Nick gehoord. Kinderen, daarvan zijn er ook flink wat geboren in de afgelopen raadsperiode. Gerben vroeg zich af of dit een record was en hij daagt de nieuwe raad uit om het te overtreffen. Van kinderen is het een klein bruggetje naar opa's en gelukkig zei de burgemeester, dat het punt van de heer Koks was overgekomen, dan kan ik weer een stukje schrappen. Dan ga ik naar de nieuwe tekst van de heer Koks: de nieuwe raad wil ik een uitspraak van Jan Pieter Loopstra meegeven. Hang deze in fractiekamers en begin de raadsvergaderingen er mee: de retorische vraag – hij zou retorisch moeten zijn – wie is hier eigenlijk de baas in Groningen? Ja, en wat Koks natuurlijk normaal gesproken doet, is het simpel houden. Nu, dat simpel houden, dat is voor mijzelf ook nog een verbeterpunt, want ik kreeg als laatste woorden van Jan Visser door: "Kunnen we bellen vanavond of morgenochtend, want ik snap het niet." Gelukkig snapte hij het uiteindelijk wel en kreeg ik deze tekst door: "Vanochtend drong het tot mij door. Mijn beste raadslid die altijd de kern van een politiek debat weet te raken, mag dertig seconden mijn tekst uitspreken, nu dus nog 20. Natuurlijk vind ik het jammer dat ik, na niet eens een volle periode, niet rechtstreeks door kan in deze collegiale raad. Zelfs mijn outfit met mooie rode strik mocht niet baten. Nog tien seconden. Ga door met het goede gesprek onderling en vooral met onze inwoners. Dan kom ik jullie vast weer tegen en houd het een beetje links!" Deze periode was natuurlijk ook de eerste periode na de herindeling en René zegt daar het volgende over: "In Ten Boer was ik de buurman die namens hen in de raad zat. Ik maakte daar echt deel uit van het volk dat ik vertegenwoordigde. Ik ontmoette hun iedere dag en we kenden elkaar. In Groningen is door het tijdsbeslag van het raadswerk en het grote aantal inwoners het dagelijks contact vrijwel onmogelijk. Je kent elkaar minder en je maakt als raadslid niet meer direct deel uit

van het volk, dat je vertegenwoordigt. Ik weet niet hoe, maar ik hoop dat de raad ooit een oplossing vindt voor dit probleem, dat met die samenvoeging groter is geworden en wat ook sterk bijdraagt aan de verwijdering tussen burger en politiek". Ja, nu was ik hem bijna gewoon vergeten, want wie 'gewoon' zegt, die zegt: Jan Pieter Loopstra. Of nee, Jan Pieter Loopstra zegt vaak, dat vindt de Partij van de Arbeid 'gewoon'. Loopstra wil graag de aandacht vragen voor de pers en voor het belang daarvan en daarbij nog eens benadrukken dat aangenomen moties worden uitgevoerd. Nu was de motie, die de burgemeester net noemde, mij ook al opgevallen. Die is aangenomen, maar mijn vraag aan de heer Loopstra is: hoeveel geld is er uiteindelijk al gespaard sinds 2016, want ik heb het nog niet gezien in de begroting. Ja, en dan diversiteit. Dat is echt het punt waar Herman Pieter zich druk om maakt. Hij hoopt van harte dat er ook in de nieuwe raad weer wat mensen komen die het eigenlijk helemaal niet zo leuk vinden om te doen. Dat kan de boel namelijk een beetje in evenwicht houden. Voorzitter, het is tijd om af te ronden. Politiek is per definitie tijdelijk. Laat het een motivatie zijn om in de tijd die je gegund is, keuzen te maken met meer dan enkel rationele overwegingen. Luister naar je gevoel, stel vragen vanuit oprechte nieuwsgierigheid in de ander, luister en vraag door. Niet met de wens om alles te willen weten, maar met de intrinsieke motivatie om het te willen begrijpen. Laat je niet afleiden door het politieke spel, maar vertrouw op je gevoel, zoals ook de kiezers hun vertrouwen aan jou hebben gegeven. Prachtige woorden van Sander, en dan noemen ze mij de dominee. Ik snap het niet. Na al die mooie woorden van mijn collega's rest mijzelf nog maar één ding om daaraan toe te voegen en dat is: moi.

02:30:03

Zaal: [applaus]

02:30:14

Voorzitter: Dank je wel, René. Dan blijkt toch maar weer dat het eerste deel van de speech die jij wijdde aan het afscheid van Paul de Rook toch best eigenlijk wel over jezelf ging.

- **Bijdrage van nestor Amrut Sijbolts**

Voorzitter: Dan komen we bij de nestor, Amrut.

02:30:30

De heer Sijbolts: Dank, Voorzitter. Dank René ook voor het wegmaaien van het gras voor mijn voeten. Voor de volgende keer moet ik dan maar, voor degenen die afscheid nemen, gaan spreken. Edelachtbare dames en heren, het is uw taak van de nestor om u tijdens een vergadering zoals deze toe te spreken. Echter, stelt de nestor zich elke keer bij dit soort bijeenkomsten en vergaderingen steeds weer dezelfde vraag: hoe lang wilt u na de voorgaande sprekers nog naar een verstrooide, grijze, oude en bovenal wijze man luisteren? Ik stel u gerust: omwille van de tijd en uw beperkte spanningsboog heb ik de helft van mijn verhaal al geschrappt. We schrijven twee januari 2019. Toen werd de eerste gemeenteraad van de nieuwe fusiegemeente geïnstalleerd. Daarmee zijn wij, inclusief de tussentijds vertrokken raadsleden, de eerste raadsleden van de nieuwe gemeente Groningen. We begonnen voortvarend. Zo zochten we naar een nieuwe burgemeester – hier zit hij – en voerden we tot grote vreugde van de SP-fractie een nieuwe werkwijze in. De uitbraak van de coronapandemie gooide echter op verschillende manieren roet in het eten. Het werd lastiger om invulling te geven aan onze rol als volksvertegenwoordiger. Het werkte

vertragend voor de ambities die we als raad hebben met de nieuwe werkwijze; het verkleinen van de afstand tussen onze inwoners en de politiek. In gesprek met onze inwoners in de wijken en dorpen werd minder in plaats van meer. Ook voor de onderlinge verhoudingen had de pandemie gevolgen. We troffen elkaar nog maar weinig in de wandelgangen of bij de koffiemachine of in de horeca van Groningen. Voor de persoonlijke ontmoeting was minder gelegenheid. Het is juist die persoonlijke ontmoeting die van grote waarde is voor de onderlinge verhoudingen binnen deze gemeenteraad. Toch is het ons veelal wel gelukt om ons kroonjuweel, hart op de inhoud zacht in de relatie, hoog in het vaandel te houden. Wie eenmaal begint aan het ambt van gemeenteraadslid weet dat er ooit een moment zal komen van stoppen en afscheid nemen. Vandaag nemen we afscheid van maar liefst 22 raadsleden en daarmee verdwijnt opnieuw een deel van de ervaring en het collectieve geheugen van deze gemeenteraad. Voor enkelen van u een zelfgekozen vertrek. Voor anderen was het de keuze van uw partij om u niet hoger op de kandidatenlijst te plaatsen. Dertien dagen geleden sprak de kiezer zich middels directe democratie uit en die heeft, zoals we allen weten, altijd gelijk. Met waardering hebben wij mogen genieten van de verschillende manieren waarop eenieder van u invulling gaf aan uw rol als volksvertegenwoordiger. Soms voorspelbaar, soms verrassend, soms op het scherpst van de snede en een enkele keer net over het randje. Ieder met zijn of haar eigen bevoegenheid, al dan niet binnen de spreektijd met soms een strenge blik of vermanend woord van de voorzitter. Soms op hoofdlijnen, maar als het even kon tot in het allerkleinste detail. Ja, zelfs ook een enkele keer over de stoeptegels en bij tijd en wijle weerspiegelingen en vergezichten over het links-liberale, progressieve, sociale, christelijke, democratische, lokale en vrije gedachtegoed. Dat alles vaak vanaf de zijlijn ondertiteld door het gemopper van de heer Bolle en Ubbens. U heeft allen op een respectvolle en tomeloze wijze invulling gegeven aan het ambt van gemeenteraadslid. Dat was niet altijd makkelijk, zeker niet met het vergrootglas waar volksvertegenwoordigers soms onder liggen. Dit alles kan en kon niet zonder steun van het thuisfront, familie, vrienden en natuurlijk uw eigen fractiegenoten en partij en achterban. Uw passie en inzet werd niet altijd beloond. Toch ging u passioneel en onverstoort door, onder het mom van nooit opgeven, altijd doorgaan. Niet voor uzelf, maar voor onze democratie, waarbij inhoudelijke verschillen niet ten koste zijn gegaan van de persoonlijke onderlinge verhoudingen. Voor 22 leden van deze gemeenteraad geldt na vandaag dat het 'gewone' leven weer aanbreekt. Hoewel je een politicus wel uit de politiek kunt halen, haal je de politiek nooit uit een politicus. Dank jullie wel voor jullie inzet. Het ga jullie goed.

2. Afronding

02:35:20

Voorzitter: Dames en heren, daarmee zijn we bijna aan het einde van deze afscheidsbijeenkomst en gaan we zo een vorkje prikken. Niet, nadat ik memoreer dat deze periode zich ook heeft gekenmerkt door aanvankelijk de komst van een nieuwe gemeentesecretaris en daarna een nieuwe griffier. Ik wil ook hun enorm bedanken voor het vele werk wat zij – en daarmee dank ik natuurlijk ook onze organisatie en de griffie – doen om ons werk mogelijk te maken.

02:36:02

Zaal: [applaus]

02:36:11

Voorzitter: Om deze dag goed voor te bereiden, wil ik in het bijzonder heel hartelijk danken van de griffie: Roelf Reinders. Hij zit daar. Ik had – en daarmee wil ik ook afsluiten – nog beloofd dat ik het traditionele paardje van Museumtechnische Werken, dat we gelukkig in stand weten te houden, nog zou overhandigen aan de heer Staijen. Met die handeling sluit ik deze bijeenkomst en wens ik u allen goed eten en een fijne avond. Dank u zeer.